

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

THEORETICAL BASIS OF COMPANY PROFIT MANAGEMENT

УДК 336.67

<https://doi.org/10.32843/infrastruct40-66>**Мордань Є.Ю.**к.е.н., старший викладач кафедри
фінансів,банківської справи та страхування
Сумський державний університет**Малиш Д.О.**к.е.н., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Сумський державний університет

Рябуха А.Ю.

студентка

Сумський державний університет

Mordan Yevgeniya

Sumy State University

Malysh Dmitrii

Sumy State University

Ryabukha Alyona

Sumy State University

У статті розглянуто роль та сутність прибутку підприємства як об'єкта управління. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «прибуток» дала змогу виокремити три підходи до його трактування. На цій основі сформовано авторське бачення категорії прибутку, яке розглядає його не тільки в межах кількісного аспекту, що ґрунтується на зіставленні доходів та витрат, а й розкриває його економічний зміст. Доведено, що ефективне управління прибутком підприємства можливе за дієвої та правильно сформованої системи управління прибутком підприємства, яка розглядалася з використанням системного підходу, що характеризує її в розрізі цільової та організаційно-функціональної підсистем. Охарактеризовано всі складники кожної з підсистем, а саме мета, завдання, суб'єкти, об'єкт, функції, принципи, методи, внутрішнє та зовнішнє середовища реалізації управлінських дій. Розглянуто структурно-логічну схему здійснення процесу управління прибутком підприємства. Практична реалізація всіх етапів дасть змогу забезпечити досягнення вибраної мети підприємства щодо рівня бажаного прибутку.

Ключові слова: прибуток, прибуток підприємства, управління прибутком підприємства, система управління, системний підхід.

В статті розглянуто роль та сутність прибутку підприємства як об'єкта управ-

ління. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «прибуток» дозволила виділити три підходи до його трактування. На цій основі сформовано авторське бачення категорії «прибуток», яке розглядає його не тільки в межах кількісного аспекту, що ґрунтується на зіставленні доходів і витрат, а й розкриває його економічне значення. Доведено, що ефективне управління прибутком підприємства можливе за дієвої та правильно сформованої системи управління прибутком підприємства, яка розглядалася з використанням системного підходу, що характеризує її в розрізі цільової та організаційно-функціональної підсистем. Охарактеризовано всі складники кожної з підсистем, а саме мета, завдання, суб'єкти, об'єкт, функції, принципи, методи, внутрішнє та зовнішнє середовища реалізації управлінських дій. Розглянуто структурно-логічну схему здійснення процесу управління прибутком підприємства. Практична реалізація всіх етапів дозволить забезпечити досягнення вибраної мети підприємства щодо рівня бажаного прибутку.

Ключевые слова: прибыль, прибыль предприятия, управление прибылью предприятия, система управления, системный подход.

The article deals with the role and essence of the enterprise profit as an object of management. The systematization of scientific views on the essence of the concept of "profit" allowed us to distinguish three approaches to its interpretation. The first approach considers profit in the political economy aspect, the second - as a financial result from the main activity of the enterprise, and the third - as a positive result from the entire set of operations of the enterprise. The own determination of profit of the enterprise which substantive filling provides the basis for formation of an effective system of its management is offered in the enterprise. The author's definition of profit examines it not only within the quantitative aspect, based on the comparison of income and expenses, but also reveals its economic content. It is proved that effective management of profit of the enterprise is possible with an effective and properly formed system of profit management of the enterprise, which was considered using a systematic approach that characterizes it in terms of target and organizational-functional subsystems. System approach to profit management involves the study of ways to organize subsystems as a whole and the impact of the processes of the system as a whole on its individual units. The target subsystem defines the main purpose and tasks of management. Achieving the goal will simultaneously harmonize the interests of business owners with those of the state and staff. The organizational and functional subsystem includes the entities and objects of management, as well as the functions they perform. Each element of this subsystem is characterized. Economic, organizational, administrative and social-psychological methods of management are considered. It has been determined that the profit management system is based on the principles of integration, continuity, systematicity, complexity, dynamic management and variability. The structural and logical scheme of realization of process of management of profit of the enterprise is considered. Practical implementation of all stages will help to achieve the chosen goal of the company in terms of desired profit.

Key words: profit, enterprise profit, enterprise profit management, management system, systematic approach.

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкових відносин ефективність діяльності підприємств пов'язана з раціональним формуванням та розподілом фінансових ресурсів з метою досягнення високих фінансових результатів. Враховуючи різні аспекти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління прибутком як процес дослідження і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання. Прибуток є головною метою підприємницької діяльності, основним показником ефективності діяльності, основним джерелом розвитку підприємства та індикатором банкрутства. Значна роль

прибутку у розвитку підприємства, забезпеченні інтересів його власників та персоналу, а також держави визначають необхідність дослідження питань створення та реалізації ефективної системи управління прибутком підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні засади щодо питання забезпечення ефективного управління прибутком підприємства в частині його формування, оптимального розподілу та використання закладені в роботах закордонних та вітчизняних вчених, а саме І.А. Бланка [8], Л.О. Денисенко [13], Ж.М. Жигаркевич [14], С. Ногіна [23], О.О. Рибалка [25], В.В. Худа [26], І.О. Школьник [27] та інших.

Попри значну кількість ґрунтовних досліджень із цієї проблематики питання побудови ефективної системи управління прибутком підприємства (далі – УПП) потребує постійного удосконалення, зважаючи на динамічність змін внутрішніх та зовнішніх умов функціонування підприємств. Тому науковий та практичний пошук шляхів покращення системи управління прибутком підприємства (далі – СУПП) є завжди актуальним.

Постановка завдання. Мета статті полягає в уточненні поняття «прибуток підприємства» як об'єкта управління, вивченні та удосконаленні теоретичних та практичних засад системи управління прибутком підприємства у сучасних умовах розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система управління прибутком підприємства повинна базуватися на глибокому розумінні природи поняття прибуток як об'єкта управління, що вимагає попереднього вивчення його економічної сутності та змісту.

Результат критичного аналізу існуючих підходів до сутності поняття «прибуток» показав, що єдина точка зору щодо формування його змісту відсутня. Тому вважаємо за необхідне систематизувати існуючі в економічній літературі трактування сутності цієї категорії за певними підходами.

Перший підхід розглядає прибуток у політекономічному аспекті з використанням категорій, що не мають чіткого законодавчого трактування, а саме це «додаткова праця», «додана вартість», «додатковий продукт», «додаткова вартість». Представниками цієї групи є Л.І. Антошкіна [3], П.І. Багрій [4], Г.І. Башнянин [6], Е.Ф. Борисов [10], І.Ю. Матюшенко [21], А.М. Поддєрьогін [24] та інші. Науковці, які дотримуються цього погляду, вивчають прибуток через взаємозв'язок вищезазначених категорій таким чином: додатковий продукт створюється додатковою працею і виступає як додаткова вартість. Цей підхід не дає можливості чіткого визначення кінцевого фінансового результату з причини відсутності пояснень щодо методик його розрахунку, також він не розглядає взаємозв'язку між доходами та витратами і не зазначає особливості їх відображення в обліку та звітності.

Такі автори як А.Н. Азріліян [1], В.Д. Базилевич [5], А.Б. Борисов [9], М.А. Корольов [18], Л.М. Лазовський [19], А.А. Ратновський [19], прибуток розглядають як фінансовий результат від основної (операційної) діяльності підприємства. У цьому підході для визначення сутності прибутку та алгоритму його розрахунку використовуються дві основні категорії, це «виручка» та «витрати виробництва». Представники цього підходу розглядають прибуток як різницю між виручкою від реалізації продукції та витратами, понесеними на їх виробництво. На нашу думку, за такою методикою визначається не кінцевий

фінансовий результат – прибуток, а проміжний – валовий прибуток. Зокрема, на законодавчому рівні валовий прибуток розраховується як позитивна різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) [22]. Відповідно, такий підхід до трактування терміну прибутку є неправильним, оскільки враховує тільки результати від основного виду діяльності і виключає результати від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Представники третього підходу характеризують прибуток як позитивний результат від усієї сукупності проведених операцій підприємства. Такого погляду дотримуються Ф.Ф. Бутинець [11], Д.Д. Гордієнко [12], В.В. Лащак [20], А.Г. Загородній [15] та інші. Такий підхід найкраще описує сутність поняття «прибуток» і збігається з нормативно-правовим забезпеченням організації та ведення бухгалтерського обліку згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [22].

Проведене дослідження дає можливість сформулювати низку висновків щодо трактування сутності прибутку в системі функціонування підприємства. Зокрема, прибуток неможливо розглядати як додатковий продукт, створений додатковою працею і виражений додатковою вартістю. Такий підхід жодним чином не розкриває змісту прибутку, оскільки не враховує взаємозв'язку між доходною та витратною частиною та не містить алгоритму його розрахунку. Прибуток як позитивний кінцевий фінансовий результат повинен включати в себе не тільки результати від основної діяльності підприємства, а й від фінансової та інвестиційної.

Результати проведених досліджень дають можливість сформулювати авторське визначення поняття «прибуток підприємства». Його варто трактувати як сукупність економічних відносин між підприємцями, власниками засобів виробництва, та найманими працівниками, які виникають у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства з метою отримання чистого доходу підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризики здійснення підприємницької діяльності і являє собою різницю між отриманими доходами та понесеними витратами.

Запропоноване визначення розглядає прибуток не тільки в межах кількісного аспекту, що ґрунтується на зіставленні доходів та витрат, а й розкриває його економічний зміст.

Зважаючи на роль прибутку у забезпеченні стабільного функціонування підприємства та подальшого його розвитку, задоволенні інтересів власників та працівників, постає необхідність у побудові та реалізації ефективної системи управління прибутком підприємства.

Систематизація наукових підходів щодо трактування категорії «управління прибутком»

Автор	Трактування поняття
І. А. Бланка	Процес розробки і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання [8].
С. Ногіна	Процес вироблення та прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах його формування, розподілу, використання і планування на підприємстві [23].
О. О. Рибалка	Складний багатфункціональний механізм, який складається з окремих елементів, тісно пов'язаних між собою» [25].
В. В. Худа	Цілеспрямований, систематичний процес підготовки, оцінки, відбору та реалізації альтернативних управлінських рішень з усіх питань його формування, розподілу та використання на конкретному підприємстві [26].

Перш ніж розглядати СУПП, варто уточнити сутність категорії «управління прибутком». Наявні трактування в економічній літературі цього поняття наведені в таблиці 1.

Узагальнивши розглянуті визначення, під управлінням прибутку підприємства будемо розуміти процес розроблення та прийняття ефективних управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [27].

Ефективне управління прибутком підприємства можливе за дієвої та правильно сформованої системи управління прибутком підприємства.

Відповідно, система управління прибутком підприємства – це сукупність узгоджених між собою принципів, завдань, елементів та методів, які регулюють процес розроблення та реалізації управлінських рішень щодо ефективного формування, розподілу та використання прибутку підприємства з метою забезпечення прийняттого рівня

рентабельності його фінансово-господарської діяльності.

Вважаємо, що СУПП варто розглядати з використанням системного підходу, що поєднує цільову та організаційно-функціональну підсистеми в єдиний цілісний механізм. Системний підхід до управління прибутком передбачає вивчення способів організації підсистем в єдине ціле і вплив процесів функціонування системи загалом на окремі її ланки.

Цільова підсистема визначає головну мету та завдання УПП. Метою управління прибутком підприємства є визначення шляхів найбільш ефективного його формування, розподілу та використання, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості [25]. Досягнення мети забезпечить одночасно гармонізацію інтересів власників підприємств з інтересами держави і персоналу.

Виходячи з головної мети, СУПП дає змогу вирішувати такі завдання щодо забезпечення:

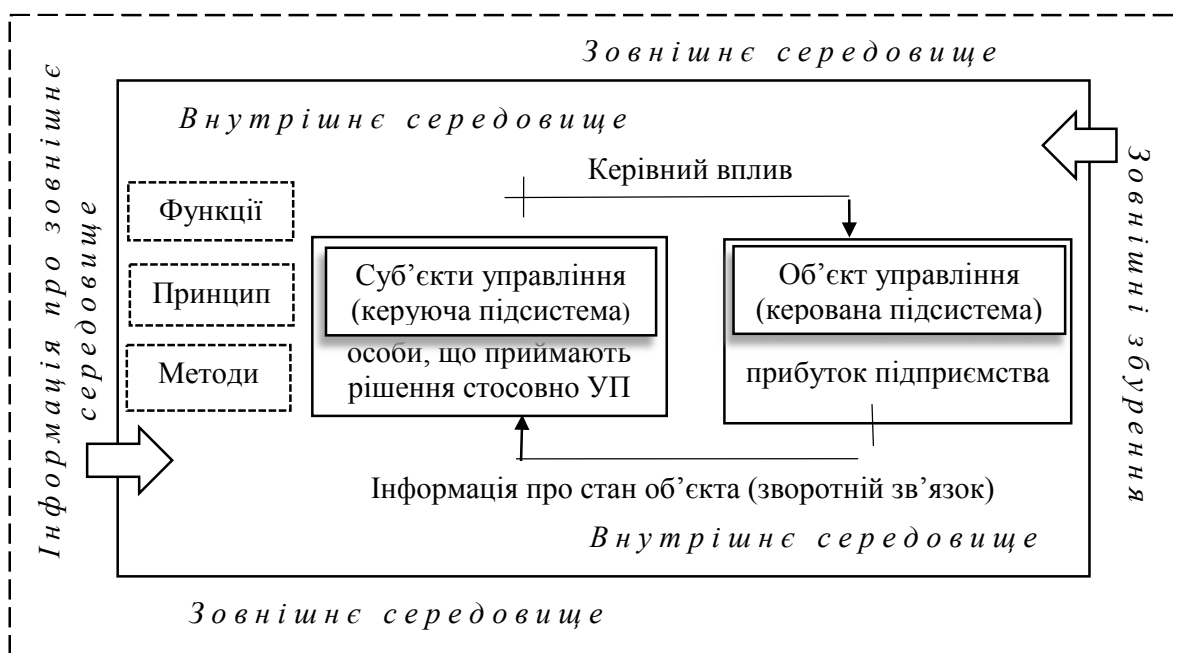

Рис. 1. Елементи організаційно-функціональної підсистеми СУПП

Джерело: складено авторами

– максимізації розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
 – оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику;
 – високої якості прибутку, що формується;
 – виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
 – формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період;
 – постійного зростання ринкової вартості підприємства;
 – ефективності програм участі персоналу щодо прибутку [13].
 Організаційно-функціональна підсистема УПП включає суб'єкти та об'єкти управління, а також

функції що вони виконують. Елементи організаційно-функціонального складу СУПП та їхні взаємозв'язки наведені на рис. 1.

Суб'єкти управління (керуюча система) – це взаємозалежна сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, що забезпечують розроблення і прийняття управлінських рішень щодо окремих аспектів формування, розподілу та використання прибутку та несуть відповідальність за результати цих рішень. Персоніфікація відповідальності за прийняття рішень є вихідним моментом створення СУПП.

До групи функцій УПП як керуючої системи відносять розроблення цілеспрямованої комплексної стратегії керування прибутком, створення організаційних структур, що забезпечують прийняття і реалізацію управлінських рішень на різних рівнях; формування ефективних інформаційних

Таблиця 2

Принципи СУПП

Принцип	Трактування
Інтеграції	Передбачає узгодженість цілей системи УПП і стратегічних цілей розвитку підприємства.
Безперервності	Пояснюється необхідністю постійного функціонування системи УПП, оскільки діяльність підприємств має безперервний характер.
Системності	Метою розроблення управлінських рішень з питань УПП є досягнення найбільшого економічного ефекту при існуючих ресурсних обмеженнях.
Комплексності	Система УПП забезпечує високу результативність формування та використання прибутку підприємством загалом.
Динамічності управління	Швидке пристосування системи УПП до постійних змін зовнішнього й внутрішнього середовища.
Варіативності	Полягає в розробленні та аналізі альтернативних сценаріїв розвитку господарської діяльності підприємства та прийняття на їх основі управлінських рішень стосовно УПП.

Джерело: складено авторами на основі [14]

Рис. 2. Елементний склад об'єкта управління

Джерело: узагальнено авторами на основі [2; 17]

систем; здійснення аналізу, планування різних аспектів формування і використання прибутку, розроблення діючої системи стимулювання формування прибутку і її ефективного використання; здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих управлінських рішень в області формування і використання прибутку [26].

У процесі управління прибутком підприємства важливе місце займають методи управління, які є способами і прийомами впливу керуючої системи. У роботі І.І. Бершадської [7] виокремлюються такі методи:

- економічні (планування, економічний аналіз, економічне стимулювання, цінова та податкова політика);
- організаційно-розпорядчі (розпорядчі, організаційно-стимулюючі, дисциплінарні);
- соціально-психологічні (морально-етичні, моральні цінності, взаємовідносини між людьми).

Принципи, що покладені в основу СУПП представлені в таблиці 2.

Вплив суб'єкта управління на об'єкт управління здійснюється шляхом обміну надійної і достатньої інформації для прийняття рішення в умовах постійної зміни умов внутрішнього та зовнішнього середовища. Одержання, передача, переробка та використання інформації є важливими процесами у інформаційному потоці між керуючою та керованою підсистемами.

Інформаційним забезпеченням ефективного функціонування СУПП є дані про зовнішнє

середовище, про стан суб'єкта та об'єкта управління, тобто економічна, статистична, комерційна, фінансова та інша інформація.

Побудова СУПП вимагає формування систематизованого переліку об'єктів управління, які поділяються на три основні види, а саме управління формуванням, розподілом і використанням прибутку.

На рис. 2 наведено елементний склад об'єкта управління в межах організаційно-функціональної підсистеми.

Під час управління формуванням прибутку важливим аспектом є визначення необхідного рівня майбутнього прибутку, який забезпечить ефективний розвиток підприємства; прогнозування можливостей одержання прибутку в розрізі окремих видів його діяльності; визначення цільових критеріїв норми прибутку і забезпечення їх досягнення.

Під час управління розподілом і використанням прибутку забезпечується своєчасна сплата податків; формується система розподілу прибутку на капіталізуючу і споживану його частини; забезпечується формування фінансових ресурсів за рахунок прибутку для розвитку окремих видів діяльності, а усередині них – за окремими напрямками використання.

Політика управління розподілом та використанням прибутку передбачає формування дивідендної політики в акціонерних товариствах, що полягає в оптимізації пропорцій між капіталізованою частиною та частиною прибутку, яка

Рис. 3. Структурно-логічна схема процесу УПП

Джерело: складено авторами

направляється на споживання з метою максимізації ринкової вартості підприємства.

Процес УПП має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети та основних задач. З цією метою нами запропонована структурно-логічна схема здійснення процесу УПП (рис. 3).

Перший етап передбачає формування інформаційної бази, зокрема аналіз і моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства та фінансових результатів його діяльності у попередній період.

Наступним кроком є прогнозування величини прибутку від різних напрямів діяльності підприємства залежно від стратегічних пріоритетів його розвитку.

На третьому та четвертому етапах відбувається прийняття рішень та їх реалізація щодо УПП із застосуванням різних інструментів та методів впливу, що спрямовані на досягнення цілей. На основі сформованих інвестиційних потреб та отриманої аналітичної інформації здійснюються заходи, що спрямовані на досягнення заданого рівня прибутку.

На етапі контролю та моніторингу відбувається перевірка відповідності реалізованих заходів плановим та проводиться оцінка їх результативності відповідно до поставлених цілей.

За результатами попереднього етапу робиться висновок щодо необхідності корегування управлінських заходів впливу для досягнення цілей і завдань сформованих на попередніх етапах, а можливо і зміна самих цільових орієнтирів щодо обсягу планового прибутку.

Висновки з проведеного дослідження.

Визначено, що прибуток є основною ціллю підприємницької діяльності та певним гарантом успішного її розвитку. Детальне дослідження вже наявних трактувань сутності прибутку дало можливість виокремити три підходи щодо його розуміння. Перший підхід розглядає прибуток у політекономічному аспекті, другий – як фінансовий результат від основної (операційної) діяльності підприємства, а третій – як позитивний результат від всієї сукупності здійснюваних операцій підприємства. Запропоноване власне визначення прибутку підприємства як об'єкта управління, змістовне наповнення якого закладає основу для формування на підприємстві ефективної системи його управління. Авторське визначення прибутку розглядає його не тільки в межах кількісного аспекту, що ґрунтується на зіставленні доходів та витрат, а й розкриває його економічний зміст.

Визначено, що СУПП – це сукупність узгоджених між собою принципів, завдань, елементів та методів, які регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень щодо ефективного формування, розподілу та використання прибутку

підприємства з метою забезпечення прийнятного рівня рентабельності його фінансово-господарської діяльності.

Доведено, що СУПП варто розглядати з використанням системного підходу, що характеризує її в розрізі цільової та організаційно-функціональної підсистем. Системний підхід до управління прибутком передбачає вивчення способів організації підсистем в єдине ціле і вплив процесів функціонування системи в цілому на окремі її ланки.

Цільова підсистема визначає головну мету та завдання УПП. Метою управління прибутком підприємства є визначення шляхів найбільш ефективного його формування, розподілу та використання, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості. Досягнення мети забезпечить одночасно гармонізацію інтересів власників підприємств з інтересами держави і персоналу.

Організаційно-функціональна підсистема УПП включає суб'єкти та об'єкти управління, а також функції, які вони виконують. Надано характеристику кожному елементу даної підсистеми.

У процесі УПП важливе місце займають методи управління, які є способами і прийомами впливу керуючої системи. Розглянуті економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні методи УПП.

Визначено, що СУПП базується на принципах інтеграції, безперервності, системності, комплексності, динамічності управління та варіативності.

Сформовано структурно-логічну схему здійснення процесу УПП, яка складається з реалізації таких етапів, як: формування інформативного забезпечення; визначення планового обсягу, складу та структури прибутку; розроблення та прийняття управлінських рішень; контроль та моніторинг; коригування управлінських рішень за результатами контролю УПП. Практична реалізація послідовних етапів дасть змогу забезпечити досягнення вибраної мети підприємства щодо рівня бажаного прибутку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Азрилиян А.Н. Большой экономический словарь : 5-е изд. доп. и перероб. Москва : Институт новой экономики, 2002. 1280 с.
2. Андріяш А.С., Могилова А.Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(1). С. 68–70.
3. Антошкіна Л.І., Вороновська О.В., Рунчева Н.В. Словник-довідник бухгалтера : навчальний посібник. Донецьк : Юго-Восток, 2005. 70 с.
4. Багрій П.І., Дорогунцова С.І. Економічний словник. Київ, 1973. 621 с.
5. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 263 с.

6. Башнянин Г.І., Іфтемічук В.С. Генеза ринкової економіки : терміни, поняття, персоналії. Київ : «Магнолія плюс», 2004. 688 с.

7. Бершадська І.І., Тульчинська С.О. Методи управління прибутком підприємства. *Збірник наукових праць «Сучасні проблеми економіки і підприємництва»*. Випуск №20. 2017 року. С. 181–188.

8. Бланк І.А. Управление прибылью. Киев : Ника-Центр, 1998. 544 с.

9. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. Москва : Книжный мир, 2001. 895 с.

10. Борисов Е.Ф., Жамин В.А., Макарова М.Ф. Политэкономический словарь. Москва : Издательство политической литературы, 1972. 368 с.

11. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир : ПП «Рута», 2001. 224 с.

12. Гордієнко Д.Д. Економічний тлумачний словник. Понятійна база законодавства України у сфері економіки. Київ : КНТ, 2006. 308 с.

13. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 1. С. 145–153.

14. Жигалкевич Ж.М., Фісенко Е.С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. №4. С. 145–148.

15. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Львів: Видавництво «Центр Європи», 1997. 576 с.

16. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦНЛ, 2004. 531 с.

17. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Знання, 2005. 485 с.

18. Королев М.А. Статистический словарь. Москва : Финансы и статистика, 1989. 623 с.

19. Лазовский Л.М., Райзберг Б.А., Ратновский А.А. Универсальный бизнес-словарь. Москва : ИНФРА, 1999. 640 с.

20. Марценяк Н.О., Лащак В.В. Понятійно-термінологічний словник з контролю, аудиту та ревізії. Чернівці, 2005. 103 с.

21. Матюшенко І.Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦНП, 2003. 320 с.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.01.2020).

23. Ногіна С.В. Шляхи вдосконалення формування і розподілу прибутку. *Економічний аналіз*. 2011. № 8. С. 283–286.

24. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2006. 552 с.

25. Рибалка О.О. Підходи до управління прибутком банку. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 11. С. 161–165.

26. Худа В.В. Управління прибутком торговельних підприємств : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2007. 22 с.

27. Школьник І.О., Кремень В.М. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Суми, 2014. 427 с.

REFERENCES:

1. Azrylyan A. N. (2002), *Bolshoi Ekonomicheskiy Slovar* [Big economic dictionary], Ynstitut Novoi Ekonomiky. (in Russian)

2. Andriash A. S. (2014), «Features of enterprise profit management», «*Molodyi vchenyi*», № 6(1), pp. 68–70. (in Ukrainian)

3. Antoshkina L. I. (2005), *Slovnnyk-dovidnyk bukhhaltera* [Accountant's Dictionary Directory], «Yuhovostok», Donetsk. (in Ukrainian)

4. Bahrii P. I. (1973), *Ekonomichnyi slovnyk* [Economic Dictionary], za redaktsiieiu P. I. Bahriia, S. I. Dorohuntsova. (in Ukrainian)

5. Bazylevych V. D. (2006), *Rynkova ekonomika: osnovni poniattia i katehori* [Market economy: basic concepts and categories], «Znannia». (in Ukrainian)

6. Bashnianyn H. I. (2004), *Heneza rynkovoї ekonomiky : terminy, poniattia, personalii* [Genesis of a market economy: terms, concepts, personalities], «Mahnoliia plus». (in Ukrainian)

7. Bershadka I. I. and Tulchinska S. O. (2017), «*Methods of the company's profit management*», *Suchasni problemy ekonomiky ta pidpriemnytstvo*, [Online], vol.20, available at sb-keip.kpi.ua/article/view/113947/118761

8. Blank I. A. (1998) *Upravlenie pribylyu* [Profit management], «Nika-Tsentr». (in Russian)

9. Borisov A. B. (2001), *Bolshoy ekonomicheskiy slovar* [Big economic dictionary], «Knizhnyy mir». (in Russian)

10. Borisov Ye. F. (1972), *Politekonomicheskiy slovar* [Political Economics Dictionary], Izdatelstvo politicheskoy literatury. (in Russian)

11. Butynets F. F. (2001), *Bukhhalterskiy slovnyk* [Accounting vocabulary], PP «Ruta», Zhytomyr. (in Ukrainian)

12. Hordiienko D. D. (2006), *Ekonomichnyi tлумачnyi slovnyk. Poniatiina baza zakonodavstva Ukrainy u sferi ekonomiky* [Economic Explanatory Dictionary. Conceptual basis of the legislation of Ukraine in the sphere of economy], KNT. (in Ukrainian)

13. Denysenko L. O. (2014), «Ways to improve the enterprise profit management process», «*Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnologii ta dizainu*», №1, pp. 145–153. (in Ukrainian)

14. Zhyhalkevych Zh. M. (2016), «Profit management system as a condition for effective functioning of the enterprise», «*Ekonomika i suspilstvo*», vol. 4, pp. 145-148. (in Ukrainian)

15. Zahorodnii A. H., Vozniuk H.L., Smovzhenko T.S. (1997), *Finansovyi slovnyk* [Financial dictionary], «Tsentr Yevropy», Lviv. (in Ukrainian)

16. Kireitsev H. H. (2004), «Financial management», «*Min-vo osvity i nauky Ukrainy*», «TsNL», vol. 3. (in Ukrainian)

17. Kovalenko L. O. (2005), *Finansovyi menedzhment* [Financial management], «Znannia». (in Ukrainian)

18. Korolev M. A. (1989), *Statysticheskiy slovar* [Statistical Dictionary], vol. 2, *Finansy i statistika* [Finance and Statistics] (in Russian)

19. Lazovskiy L. M. (1999), *Universalnyy biznes-slovar* [Universal Business Dictionary], «INFRA». (in Russian)

20. Martseniak N. O. (2005), *Poniatiino-terminologichnyi slovnyk z kontroliu, audytu ta revizii* [Con-

ceptual glossary of control, audit and audit], Chernivtsi. (in Ukrainian)

21. Matiushenko I. (2003), *Finansovyi menedzhment* [Financial management], TsNP. (in Ukrainian)

22. Ministry of Finance of Ukraine (2013) «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» [General Requirements for Financial Reporting], National accounting standard, available at : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (accessed 20 January 2020). (in Ukrainian)

23. Nohina S. (2011), «Ways to improve the formation and distribution of profits», «*Ekonomichnyi analiz*», № 8, pp. 283–286. (in Ukrainian)

24. Poddierohin A. M. (2006), *Finansy pidpriemstv* [Business Finance], KNEU, Kyiv. (in Ukrainian)

25. Rybalka O. O. (2007), «Approaches to Bank Profit Management», «*Aktualni problemy ekonomiky*», № 11, pp. 161–165. (in Ukrainian)

26. Khuda V. V. (2007), *Upravlinnia prybutkom torhovelnykh pidpriemstv : avtoref. dys... kand. ekon. nauk* [Profit management of trading enterprises: abstract. PhD in Economics], Kyiv, 60p. (in Ukrainian)

27. Shkolnyk I. O. (2014), *Finansovyi menedzhment* [Financial management], Sumy. (in Ukrainian)